

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 OSLO

Deres ref:
Vår ref: 2015/199171
Dato: 06.05.2016
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Høringssvarene om utkastet til forskrift om forbud mot å innføre, omsette og holde eksotiske dyr

Mattilsynet har sammenstilt og vurdert svarene på høringen av utkastet til forskrift om forbud mot å innføre, omsette og holde eksotiske dyr.

Vi har mottatt 115 høringssvar med merknader til utkastet. Her er en liste som viser hvilke organisasjoner, virksomheter og offentlige instanser som har svart. Listen viser også hvem som er for og hvem som er mot å legalisere hold av reptiler og amfibier, også kalt herptiler. Den viser også hvem som er nøytrale.

	Høringsinstanser	For legalisering	Mot legalisering
1	Astma- og allergiforbundet	x	
2	Den norske veterinærforening	x	
3	Fylkemannen i Rogaland	x	
4	Haugaland Zoo	x	
5	Norges Zoohandleres Bransjeforening	x	
6	Norske Tropefuglforeningers Landsforbund	x	
7	Norsk Herpetologisk Forening	x	
8	Oslo Reptilpark	x	
9	Reptilfreaks.no	x	
10	ANIMALIA		x
11	Dyrebeskyttelsen Norge		x
12	Dyrebeskyttelsen Oslo og omegn		x
13	Dyrevernalliansen		x
14	Folkehelseinstituttet		x
15	NOAH for dyrs rettigheter		x
16	Norges Miljøvernforbund		x
17	Norsk Zoologisk Forening		x
18	SABIMA		x
19	Veterinærinstituttet		x
20	Zoobransjens etikuttvalg	x	

www.mattilsynet.no

Mattilsynet
Hovedkontoret

Saksbehandler: Bjørnar Stavenes
Tlf:
Besøksadresse: Ullevålsveien 68, Oslo
E-post: postmottak@mattilsynet.no

Postadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

21	Miljødirektoratet	-	-
22	Tolldirektoratet	-	-
23	Økokrim	-	-

De øvrige svarene kommer fra enkeltpersoner. Av disse har vi lagt spesiell vekt på svarene fra veterinærene Kari O. Lutro, Per Christian Bye og Julie Grell.

Mattilsynet har vurdert merknadene og opprettholder forslaget med noen endringer.

1. Bør det være lov å innføre, omsette og holde herptiler?

De aller fleste som har svart, har tatt stilling til **om herptiler bør legaliseres som hobbydyr i Norge**. Mange støtter enten alternativ 1 (uendret forbud, men styrket tilsyn) eller alternativ 2 (tillate et begrenset antall herptilarter).

Blant privatpersonene er det et klart flertall som sier ja til legalisering. Mange av dem skriver om sitt eget forhold til og interesse for eksotiske dyr. Flere mener at forbudet er urettferdig og at det er urimelig å kriminalisere en interesse for dyr på denne måten. De mener også at forbudet er utdatert og ikke passer i 2016.

Dyrevernalliansen viser til en spørreundersøkelse de fikk utført i 2009. Ifølge undersøkelsen var 75 % av de 1000 spurte svært eller ganske negative til å legalisere hold av slanger og øgler.

Vi antar at høringssvarene fra privatpersonene ikke er representative for hva befolkningen ellers synes om dette. Det er tydelig at her har tilhengerne av legalisering benyttet anledningen til å støtte forslaget. På den annen side er vi heller ikke helt sikre på hvor dekkende undersøkelsen til Dyrevernalliansen var. Vi antar at folk flest ikke nødvendigvis tar stilling til dette spørsmålet på et objektivt og velinformert grunnlag. Og det er nok ikke alltid hensynet til dyrevelferden som er grunnen til at folk ikke ønsker å tillate hold av slike dyr.

Blant organisasjonene, virksomhetene og veterinærene er det ikke noe klart flertall verken for eller mot legalisering. På ja-sida står Veterinærforeningen, spesielt interesserte organisasjoner og virksomheter, en fylkeslandbruksdirektør og to av de tre veterinærene som har svart. På nei-sida står dyrevernorganisasjonene, miljøorganisasjonene og tre instanser som er særlig opptatt av helse hos folk og dyr. Miljødirektoratet, Toll og Økokrim er nøytrale i spørsmålet om legalisering.

Svarene på ja-sida har mange av de samme argumentene. På nei-sida er argumentasjonen mer variert ut fra svarernes interesseområder. Men de tre store dyrevernorganisasjonene argumenterer nokså likt.

Den prinsipielle uenigheten som vi ofte ser mellom dyrevernerne og dyreholdere, kommer tydelig fram i denne saken. NOAH skriver blant annet dette om grunnlaget for forslaget:

«Nytttehensynet til zoobransjen og den menneskelige interessen i å ha reptiler som hobby er tillagt uberettiget stor vekt i forhold til dyrevelferden.»

Dyrebeskyttelsen Norge skriver:

«Det er ingen menneskerett å eie dyr. Personer som har valgt å holde herptiler i Norge, vel vitende om det er ulovlig, setter dyrenes velferd og liv på spill.»

Zoohandlerens bransjeforening ser annerledes på forholdet mellom dyrehold og dyrevelferd:

«Selskaps- og hobbydyrehold er et betydelig og oppdragende samfunnsgode av betydning for tusenvis av nordmenn (...). Gjennom denne nærkontakten med levende dyr bygges en helt annen forståelse for biologi og natur enn hva man oppnår gjennom ensidig lesing eller filmer på fjernsyn. Interessen for naturvern og empatien overfor dyr er klart større hos dyreholdere enn hos folk flest.»

Akvarieforbundet skriver:

«Det er ingen logikk i at en hobby som er lovlig i resten av Skandinavia og EU skal være strengt forbudt i Norge. (...) Politi og Mattilsyn bruker sine knappe ressurser til å slå ned på et dyrehold, hvor dyrene som oftest lever under bra forhold. Det foretas unødvendig avlving av friske ufarlige dyr (...). Med dagens lovgivning diskriminerer vi enkelte dyreeiere.»

Vi presenterer nå høringsinstansenes argumenter i en sammenstilt form. Svarene knyttes til de viktigste spørsmålene i saken. Så vurderer vi om og hvordan argumentasjonen bør påvirke forslaget vårt.

2. Er herptiler egnet som hobbydyr?

Alle på ja-sida mener at herptiler kan være godt egnet som hobbydyr, men ikke som kjæledyr. Flere poengterer at dette ikke er dyr man kjæler med og knytter personlige bånd til. Herptilene sammenlignes med akvariefisk og holdes helst i lukkede terrarier med tilnærmet naturlig klima, vegetasjon og innredning. Noen mener at herptiler er mer egnet i moderne familier enn tradisjonelle kjæledyr som hunder og smågnagere. Akvarieforbundet skriver blant annet:

«I motsetning til en hund ligger ikke (herptilene) og lengter/venter på at eier kommer hjem. På linje med våre akvariefisk er manglende domstisering med tilknytning til mennesker altså en stor fordel med denne typen hobbydyrhold.»

Veterinær Kari O. Lutro hevder at mange av de herptilartene som holdes som hobbydyr, er domestisert i ulik grad. Hun viser til at det er avlet fram utallige fargevarianter og størrelser som avviker fra ville artsfrender. Dette gjelder blant annet kongepyton, leopardgekk og skjeggagam, som alle står på den foreslåtte positivlisten. Zoohandlerens Bransjeforening viser til amerikansk litteratur om domestisering hvor det hevdes at reptilene gjennom selektiv avl er på god vei til å bli domestisert. Dette følger uunngåelig av avlen.

Mange på nei-sida hevder at herptiler ikke er domestiserte og dermed mistrives som hobbydyr. Miljøvernforbundet skriver:

«Dyrene det her er snakk om er ikke dyr som lar seg domestisere. Disse dyrene kan ikke trenes opp til å like et liv i fangenskap.»

NOAH og Dyrevernalliansen viser til en australsk universitetsrapport om blant annet stress hos reptiler i fangenskap. Rapporten avvises av veterinær Lutro som et bestillingsverk.

Dyrevernalliansen viser også til at det ifølge Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM) er moderat risiko for at herptiler får dårlig dyrevelferd. Dyrevernalliansen viser til føre var-prinsippet og mener at forbudet derfor bør bestå.

Dyrebeskyttelsen Norge og andre på nei-sida hevder at herptiler er vanskelig å «lese» for mennesker. Det kan derfor skje at dyreholderen ikke oppdager at et dyr er sjukt eller har andre problemer. Veterinær Lutro skriver at det er viktig å lære dyreholderne hva de skal se spesielt etter hos de artene de har.

Vi konstaterer at meningene er delte om herptiler er egnet som hobbydyr. Men vi kan ikke finne grunnlag for å si at alle herptiler er uegnet ut fra hensynet til dyrevelferden. De er hobbydyr og er ikke ment å bli tamme på samme måte som hunder og katter. Det er mer relevant å sammenligne herptilene med akvariefisk. De dyrene vi foreslår å tillate, er oppdrettet i fangenskap og ikke lenger ville dyr. Dyrene kan ikke holdes fritt i boligen eller i vanlige bur. Dyreholderen må konstruere en tilnærmet naturlig biotop der dyrene kan leve relativt fritt og lite påvirket av mennesker. Dette krever spesiell interesse, ressurser og kompetanse. Men alt hold av dyr krever kompetanse. I følge VKM-rapporten krever ikke hold av de foreslåtte artene mer kompetanse enn det en vanlig interessert dyreholder greit kan tilegne seg. Dyrene behøver ikke å håndteres særlig ofte. Men det er viktig at dyrene kan håndteres uten fare for dyret og dyreholderen når det er nødvendig. Vi

mener at dette er oppfylt for artene på lista. Nedenfor kommer vi nærmere inn på dette i forbindelse med noen av artene.

3. Får herptiler bedre velferd som lovlige hobbydyr?

Dyrevernalliansen mener at det er spekulativt å anslå 100 000 ulovlige herptiler i Norge. De viser til at Opinion i 2001 anslo tallet til å være 11 000. De viser også til at både Finland og Sverige offisielt har langt færre herptiler enn 100 000. Antallet ulovlige dyr oppfattes som et avgjørende forutsetning for forslaget om å legalisere. Dyrevernalliansen krever mer pålitelige tall.

Vi oppgir flere anslag i høringsbrevet. Det er til dels de samme tallene som sto i Stortingsmelding nr. 12 (2002 – 2003) om dyrehold og dyrevelferd. I tillegg viser vi til tallene fra NINA, altså at den ulovlige populasjonen ligger mellom 65 000 og 150 000 dyr. Vi kan ikke vite hvor mange ulovlige dyr som finnes, men vi har grunn til å tro at antallet er betydelig. Vi kan også anta at det er flest av de artene som vi har foreslått på listen. Det er ingen grunn til å tro at antallet vil gå ned selv om forbudet opprettholdes.

Dyrevernorganisasjonene reagerer på at de som holder ulovlige dyr i dag, omtales som seriøse. De reagerer også på at disse dyreholderne «belønnes» med legalisering. Animalia skriver om kriminelle som holder reptiler som «våpen». Økokrim bekrefter at politiet kommer i kontakt med eksotiske dyr hos kriminelle. Veterinær Lutro har på sin side erfart «mye godt dyrehold blant reptileiere i Norge». Oslo Reptilpark skriver:

«Det er uheldig at reptilhobbyen blir assosiert med kriminelle miljøer (...). Som nevnt er reptilhobbyen populær, og det er snakk om alle slags mennesker som er interessert i å ha dem, fra småbarnsfamilier til biologinerder, som oftest folk som aldri har gjort noe annet ulovlig i hele sitt liv.»

Vi forstår at det kan virke paradoksalt å begrunne legalisering med at mange bryter regelverket. Men det er altså en realitet at dyrene er der. Dyrene har krav på respekt og god behandling selv om de er ulovlige. Det er ingen grunn til å tro at de fleste som er interessert i herptiler, er dårligere dyreholdere enn andre. At noen skaffer seg visse dyr med uhederlige hensikter, er ikke et godt argument for å hindre hederlige mennesker å skaffe seg de samme dyrene. Vi er ute etter en løsning som sikrer flest mulig dyr god velferd. Totalforbudet kan ikke håndheves effektivt og kommer derfor ikke dyrene til gode.

Veterinærforeningen skriver at herptiler ofte ikke får «nødvendig behandling når de blir syke, av hensyn til forbudet.» Veterinærene Lutro og Bye og de fleste andre på ja-sida hevder det samme. Dyreholderne tør ikke eller venter for lenge med å oppsøke veterinær av frykt for å bli angitt. Ifølge veterinær Lutro er dyreholderne også redde for at dyrene blir avlivet uansett fordi de er ulovlige. Ifølge veterinær Per Christian Bye hindrer forbudet at dyreholderne får kvalitetssikret informasjon fra veterinærer og dyrebutikker.

NOAH bemerker derimot at det ikke er noen dokumentasjon på at forbudet hindrer folk i å oppsøke veterinær. De har ikke funnet noen tilfeller hvor dyreholdere er angitt av veterinæren. Aktuelle veterinærer stiller opp med navn på hobby-organisasjonenes sider.

Vi er overbevist om at folk har lettere for å søke hjelp hvis de er på den rette sida av loven. Dette gjelder også dyreholdere. Som veterinær Lutro skriver, er mørketallene sannsynligvis store, og det er noen triste historier der ute. Forbudet bidrar også til at det forebyggende helsearbeidet uteblir. Dyreholdere som ikke oppsøker veterinær, får heller ikke de nødvendige råd og veiledning. Det er dessuten mye lettere for Mattilsynet å føre tilsyn med dyrehold som ikke holdes skjult.

Veterinærforeningen skriver videre:

«Et så rigorøst forbud som praktiseres i dag, er også til hinder for at veterinærer skaffer seg nødvendig kompetanse til å undersøke, og behandle slike dyr.»

De fleste på ja-sida hevder at legalisering vil føre til mer informasjon og kompetanse om velferd for herptiler. Dette gjelder veterinærer, zoobutikker og ikke minst dyreholdere. Folk som vil ha herptiler, må investere i mye utstyr. Ifølge Zoohandlernes bransjeforening fører dette til at de gjør mer research enn folk som skaffer seg vanligere kjæle- og hobbydyr.

NOAH hevder derimot at antallet «spesialkompetente veterinærer (ikke) øker selv om «folk flest» i hele Norge kan holde et eksotisk dyr». NOAH viser til erfaringer fra Sverige. Ifølge NOAH tilbys det ikke forsikring for herptiler i Sverige selv om det altså er lov å ha slike dyr der.

Vi er helt sikre på at legalisering vil øke den generelle interessen for herptiler. Dette vil øke behovet for råd og hjelp fra profesjonelle og interesseorganisasjoner. Vi forventer at norske veterinærer og andre virksomheter tilegner seg den nødvendige spesialkompetansen.

Ifølge flere på ja-sida hindrer forbudet at dyr omplasseres ved behov. Det hindrer også at rømte dyr etterlyses. Dyrebeskyttelsen Norge mener på sin side at legalisering vil føre flere hjemløse dyr. De viser til at folk setter ut uønskede dyr med lav status. Dyrebeskyttelsen tror at herptiler vil havne i lavstatusgruppen.

Vi er enig i at legalisering og økt interesse kan ha negative følger. Men et fortsatt forbud er ikke løsningen. Ved å legalisere kan det legges til rette for omplassering og andre tiltak for å sikre god velferd for herptilene. Vi tror at herptilene får høyere status hvis det blir legitimt med andre løsninger enn å avlive dem.

4. Vil det å tillate visse herptilarter løse problemet med de mange herptilene som fortsatt vil være ulovlige?

Herpetologisk Forening og andre på ja-sida ønsker en dynamisk liste som kan oppdateres løpende i takt med ny kunnskap. Det er på det rene at mange i miljøet synes at lista er for kort. Zoohandlernes bransjeforening skriver at de likevel «har forståelse for at artsutvalget slik det nå foreligger har historiske årsaker og utgjør et kompromiss mellom flere interesser».

Haugaland Zoo skriver at de fleste artene på lista er «nybegynnerdyr», og at de på sikt vil bli «mindre spennende» enn ulovlige arter. Mange av enkeltpersonene svarer det samme. Haugaland Zoo påstår videre «at det i Norge oppdrettes 100vis av arter om ikke 1000vis».

Flere på ja-sida ønsker amnesti for de individene som fortsatt vil være ulovlige. Økokrim foreslår en periode med amnesti for å gjennomføre merking av lovlige dyr.

Dyrevernalliansen mener at bransjen «avslører at utvalget av herptilarter er viktigere enn dyrenes velferd».

Dyrebeskyttelsen vil ha slutt på praksisen med å avlive ulovlige dyr. De vil at ulovlige dyr skal sendes tilbake dit de kom fra eller omplasseres til dyreparker.

Vi kan aldri gardere oss 100% mot hold av forbudte herptiler. Men vi tror at artene på lista dekker behovet til de fleste interesserte. De fleste herptilhold blir dermed lovlige. Så forventer vi at også de spesielt interesserte skjønner at alternativet er fortsatt totalforbud. Herptilforeningen og andre autoriteter i miljøet må sørge for at lista respekteres. Det er en forutsetning for at dette skal lykkes. Vi anbefaler ikke amnesti. Det vil bare undergrave forbudet. Vi opprettholder derimot overgangsordningen for de lovlige dyrene som allerede er her ulovlig. Lista er en del av forskriften og må endres på den måten forskrifter skal endres.

Det er urealistisk å sende alle ulovlige dyr tilbake dit de kom fra (utenfor landet) eller omplassere dem til dyreparker. Dyreparkene har ikke plass til å ta imot alle ulovlige dyr, men tar imot individer av verneverdige arter. Resultatet er at Mattilsynet ofte må avlive ulovlige herptiler, selv om de blir holdt på en forsvarlig måte av kompetente dyreholdere.

5. Kan legaliseringen føre til at flere vil føre herptiler med levende dyr?

Dyrevernorganisasjonene hevder at norske herptiler føres med levende byttedyr. Dyrebeskyttelsen Norge viser til videoer på internett og en undersøkelse fortatt av Reptilfreaks.no. Behovet for «fôrdyr» vil ifølge Dyrebeskyttelsen øke når herptilholdet øker. De peker også på problemer i forbindelse med egenoppdrett av «fôrdyr».

Oslo Reptilpark skriver at de aldri har føret dyrene sine med levende byttedyr. Ifølge dem er det norske herptilmiljøet imot å føre dyrene på denne måten. Grunnene er mange:

- Det er ulovlig.
- De fleste er dyrekjære personer med empati for «fôrdyrene».
- Slangene kan bli skadd i kampen med «fôrdyrene».
- Det er ugunstig å drive med egenoppdrett av «fordyr».
- Også i utlandet blir det mer og mer vanlig å unngå slik føring.

Det er selvfølgelig forkastelig å føre dyr med andre levende dyr. Vi mener at dagens forbudet mot slik føring er tilstrekkelig. Ved å legalisere og dermed få herptilholdet fram i lyset, blir det lettere å informere dyreholderne om riktig føring og føre tilsyn. Vi tror at Oslo Reptilpark og andre seriøse aktører vil gå foran som gode eksempler også når det gjelder dette. Oppdrett av fôrdyr må selvfølgelig skje i samsvar med dyrevelferdsloven. Tilsynet med oppdrettet vil også bli lettere ved å legalisere.

5. Hvor stor risiko utgjør herptilene for folkehelse og dyrehelse?

Veterinærinstituttet (VI) og Folkehelseinstituttet (FHI) oppfatter helserisikoen annerledes enn VKM og Mattilsynet. Ifølge VI og FHI har mennesker med herptiler høy risiko for å bli smittet med salmonella. Dette gjelder særlig barn. VI og FHI viser til forskning fra Sverige, Storbritannia, Tyskland, USA og Canada. De peker også på risikoen for å spre salmonella til andre dyr i dyrebutikker og i naturen hvis de rømmer eller blir satt ut. Salmonella kan også overføres via fôrdyrene. En annen fare er antibiotikaresistens hos salmonellabakterier. Herptilene kan også spre andre sjukdommer.

Dyrevernalliansen viser til canadisk forskning som «bekrefter at reptiler og amfibier er den dyregruppen i private hjem som i størst grad sprer zoonoser.»

Animalia nevner ikke salmonella, men ønsker et fortsatt forbud blant annet for å unngå nye dyresjukdommer i Norge. De er særlig opptatt av kameldyrene i den sammenhengen.

Veterinærforeningen og veterinær Lutro viser til og støtter de vurderingene som VKM og Mattilsynet gjorde før forslaget ble sendt på høring. Veterinærforeningen skriver:

«Selv om risikoen er til stede for overføring av salmonella fra noen av artene, vil generelle hygienetiltak hos dyreeierne bidra til å minimere denne risikoen til et akseptabelt nivå.»

Zoohandlerens bransjeforening erkjenner smittefaren og er beredt til å veilede kundene om hva de må gjøre for å unngå smitte. Zoohandlerne viser til CALLISTO; en EU-finansiert og tverrfaglig tenketank som vurderer zoonosefaren ved hold av selskapsdyr. Tenketanken blir ikke nevnt av VI og FHI.

Dyrebeskyttelsen nevner risikoen for at reptiler kan skade mennesker. Dette blir tilbakevist av Herpetologisk Forening og Reptilfreaks.no. Ifølge Herpetologisk Forening utgjør reptiler en minimal risiko for dyreholderne. De viser til britisk statistikk for skader påført av kjæle- og hobbydyr i perioden 2011 – 2012. Statistikken viser at 78 av 9456 skader ble påført av krokodiller og andre reptiler. Foreningen finner det overveiende sannsynlig at ingen av skadene ble påført av arter på den foreslåtte positivlisten.

Vi konstaterer at FHI og VI vurderer risikoen for smitte som høyere enn det VKM konkluderte med. Helsehensynet er tatt med i vurderingen, men kan ikke få avgjørende betydning. Forbudet er hjemlet i dyrevelferdsloven. Faren for å spre sjukdom til mennesker, faller derfor utenfor grunnlaget

for reguleringen. Tiltak for å forebygge salmonellose og andre sjukdommer må hjemles i matloven og dyrehelseregulverket. Dette gjelder også restriksjoner på innførsel av eksotiske dyr. Vi tror dessuten at lovlige dyrehold vil innebære lavere smitterisiko enn ulovlige dyrehold. Legaliseringen vil gjøre det lettere å informere herptileierne om hygienetiltak og forebygge spredning av sjukdommer fra herptilene.

6. Hvilke følger kan legaliseringen få for miljøet?

Miljøvernforbundet, Zoologisk Forening og Sabima mener at legalisering vil føre til økt fangst av sårbare arter i tropiske strøk.

Zoohandlerne er enige med VKM og NINA: Risikoen for villfangst av de foreslåtte herptilene er lav. Det drives tilstrekkelig oppdrett på disse artene til å forsyne markedet.

Miljødirektoratet er bekymret for å tillate innførsel av amfibier. Ellers viser Miljødirektoratet til den nye forskriften om fremmede organismer og til CITES-regulverk. De ønsker å samkjøre endringer i regelverkene våre.

Vi mener prinsipielt at miljøhensynet bør ivaretas av miljøregelverket. Vår forskrift kan i alle fall ikke gå lengre av hensynet til miljøet enn miljøregelverket. På den annen side er det uheldig hvis vår forskrift åpner for dyr som miljømyndighetene vil forby. Det er heller ikke ideelt å dobbeltregulere innførsel av dyr. Listen over hvilke dyr som kan omsettes og holdes bør være i samsvar med listene over dyr som kan innføres etter miljøregelverket. Vi kommer tilbake til de enkelte artene nedenfor.

7. Hvilke krav bør stilles til dokumentasjon av dyrenes identitet, art og opprinnelse?

Dyrevernalliansen mener at det foreslåtte dokumentasjonskravet er verdiløst uten identitetsmerking. Også Økokrim mener at dyrene bør merkes.

Zoohandlerne hevder at det ikke utstedes sikker dokumentasjon på at dyret er født i fangenskap.

Miljødirektoratet viser til høringen av ny CITES-forskrift. Der foreslås blant annet krav om merking av flere arter og krav om eierbevis. Direktoratet mener at dette vil lette kontrollen av dokumentasjonen etter forskriften vår.

Vi ønsker ikke å foreslå krav om identitetsmerking. Det holder med merkekrav i CITES-forskriften. Den skriftlige dokumentasjonen som vi foreslår å kreve, vil i de fleste tilfellene vil være god nok.

8. Bør det stilles krav om levemiljø og stell?

NOAH stiller seg undrende til at vi ikke har foreslått holdkrav. Ellers er det ingen som foreslår konkrete krav til levemiljø og stell.

Vi har begrenset denne forskriften til forbudet og unntakene fra forbudet. Artene er ulike og har forskjellige behov. Det er tilstrekkelig at holdet reguleres av dyrevelferdsloven. Så får vi vurdere behovet for veiledere etter hvert. Vi har heller ikke for andre arter forskrifter om privat hold av dyr.

7. Bør noen arter inn på eller ut av lista over lovlige herptiler?

Her er en tabell som viser hvilke argumenter vi har fått for og mot enkelte arter. Argumentene for å legalisere kommer fra Herpetologisk forening, Oslo Reptilpark, Reptilfreaks.no, veterinær Lutro og Haugaland Zoo. Argumentene mot kommer fra Dyrevernalliansen, Miljødirektoratet og SABIMA. Artene i **fet skrift** var foreslått som tillatt i høringa. For noen arter er argumentene motstridende.

<i>Dyreart</i>	<i>For</i>	<i>Mot</i>
Argentinsk hornfrosk		Fare for å spre soppsykdom til norske amfibier, er på IUCN's rødliste
Blåtungeskink	Foreslått av VKM, lite sannsynlig med smugling	
Gresk landskilpadde		På IUCN's rødliste
Grønn trepyton	Ikke aggressiv - bare god føringsrespons, mye oppdrett og handel i Europa, utbredt i Norge, lett å holde	Nattaktiv, lett stressa og aggressiv, høye krav til fuktig levemiljø og lite utbredt
Hagetreboa	Ikke aggressiv – bare god føringsrespons, mye oppdrett og handel i Europa, utbredt i Norge, like egnet som grønn trepyton	
Kranset gekko		På IUCN's rødliste
Leopardskilpadde	Mye oppdrett i Europa, populær i Norge	
Melkefrosk	Lettholdt som White's trefrosk, hardfør, veldig populær og oppdrett i Norge, trives og reproducerer lett	
Perlefirfisle	Populær og stort oppdrett i Norge, nysgjerrig, intelligent, lettholdt, kan bli håndtam	Moderat risiko og svært lite utbredt
Pigghaleagam	Stort oppdrett i Norge og Europa, forholdsvis enkel å holde	
Stor daggekk	Dagaktiv, lettholdt, trives og reproducerer lett, stort oppdrett i Norge, kan bli «tam»	Høye krav til levemiljøet og tåler svært dårlig å bli håndtert
<i>Tykkhalegekk (sto ikke på den opprinnelige lista fra Herpetologisk forening)</i>	Like egnet som leopardgekk	
Trefarget dvergfrosk	Mest vanlige frosken i Norge, svært enkel å holde med riktig utstyr, reproducerer villig og i stort antall	
White's trefrosk		Fare for å spre soppsykdom til norske amfibier

Mange på ja-sida er kritiske til at vi har fjernet arter på lista etter uttalelser fra én herptilgrossist. Dette gjelder *blåtungeskink*, ildsalamander, orientalsk klokkefrosk, *perlefirfisle* og rødruk salamander. Artene ble fjernet på grunn av at herptilgrossisten mente at det var stor risiko for villfangst. Økokrim er også skeptiske til å bruke grossisten som sakkyndig

Herpetologisk forening og veterinær Lutro foreslår at vi oppdaterer noen av de latinske artsnavnene.

Vi har vurdert argumentene og foreslår å beholde alle herptilartene på lista og sette disse artene tilbake på lista:

- *Hagetreboa – Corallus hortulanus*
- *Perlefirfisle – Lacerta lepida*
- *Pigghaleagam – Uromastyx ocellata*
- *Trefarget dvergfrusk – Epipedobates tricolor*

Vi har også vurdert Miljødirektoratets bekymring for at froskene på lista skal spre soppsykdommer til norsk villfrosk. Vi har tidligere fått opplyst at det er klofrosken som utgjør den store faren. Klofrosken ble derfor fjernet fra lista før høringen. Nå beholder vi de to resterende froskene og legger altså til trefarget dvergfrusk. Også i denne sammenhengen tror vi at legale dyrehold vil føre til lavere smitterisiko enn ulovlige bestander.

8. Hvilke arter bør stå på lista over lovlige eksotiske pattedyr?

Zoohandlernes forening og noen andre er ikke fornøyd med definisjonen av «eksotiske dyr» i § 2. De reagerer særlig på uttrykket «tradisjonelle norske produksjonsdyr eller selskapsdyr». Sett i sammenheng med lista over tillatte eksotiske pattedyr, blir det uklart om for eksempel marsvin og ilder er tillatt.

Veterinær Lutro foreslår at vi tar inn flere dyr på lista over tillatte eksotiske pattedyr.

Vi er enig i at begrepet «eksotiske dyr» er problematisk. Det er vanskelig å avgrense dette begrepet og forbudet helt presist. Vi ønsker ikke å forskriftsfeste en fullstendig over de dyreartene som er lov å holde her i landet. Men vi prøver å presisere litt mer og utvider lista over pattedyr for ordens skyld. Lista tilsvarende dermed delvis lista i forskrift 27. mars 2012 nr. 261 om fremvisning av dyr.

9. Andre merknader fra Tolldirektoratet og Økokrim

Tolldirektoratet oppfordrer oss til å gi dem opplysninger om eksotiske dyr som allerede er innført.

Økokrim antar at politiets arbeid med eksotiske dyr vil øke dersom mengden av slike dyr øker. De peker også på utfordringer med å artsbestemme dyr. Mattilsynet bør ha en døgnåpen bistandstelefon for politiet og tollvesenet.

Økokrim mener at overgangsregelen for dyrene som allerede er her, er vanskelig å gjennomføre.

Vi mener at politiets arbeid med eksotiske dyr vil avta dersom en stor del av herptilartene som innføres, omsettes og holdes i Norge i dag, blir tillatt. Vi kan ikke se at utfordringene med å håndtere en positivliste vil bli så spesielle at døgnåpen bistandstelefon vil være nødvendig. Vi vil bidra med god informasjon for å hjelpe politiet og tollere å kjenne igjen de tillatte artene.

10. Kort oppsummering

Utgangspunktet for forskriftsendringen er at det i dag holdes et stort antall herptiler i Norge til tross for at det er forbudt. Det er ikke realistisk å håndheve forbudet slik at denne formen for dyrehold forsvinner. En positivliste over tillatte arter vil derfor ikke innebærer at vi får en ny type dyrehold som vi hittil ikke har hatt. Totalt sett mener vi at hensynet til dyrevelferden vil bli bedre ivaretatt med en liste over tillatte arter enn ved å videreføre dagens forbud.